

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

У статті здійснено аналіз особливостей застосування технологічного підходу у підготовці майбутніх учителів під час вивчення педагогічних дисциплін. Визначено, що педагогічна технологія у психолого-педагогічній науці розглядається як система дій, що впорядкована і призводить до досягнення поставленої мети, або як системний метод викладання і засвоєння знань студентів із урахуванням технічних і людських ресурсів. Доведено, що виховні технології – це система науково обґрунтованих методів і прийомів виховної роботи, що передбачає залучення вихованців до загальнолюдських культурних цінностей. Зазначено, що майбутнім учителям необхідно орієнтувати на вивчення сучасних педагогічних технологій, передового педагогічного досвіду регіону, країни, перспектив розвитку педагогічної науки тощо. Зроблено висновок, що викладачі ЗВО під час викладання педагогічних дисциплін повинні озброювати майбутніх учителів передовими технологіями навчання і виховання, що надають можливість швидко отримати запрограмований результат, навчити учнів здобувати знання з опорою на пізнавальний інтерес, формувати їх активність і творчість. Зазначено, що від стосунків між викладачами і студентами, які формуються на заняттях в університеті, особливо при застосуванні інноваційних педагогічних технологій, залежить творча активність учасників освітнього процесу. Викладачам педагогіки необхідно не лише створювати ці відносини на практичних заняттях та лекціях, а й навчити сучасних студентів, майбутніх учителів умінню налагоджувати взаємовідносини між учнями в школі. Безумовно, мало лише декларувати демократичний стиль спілкування в освітньому процесі, потрібно впроваджувати його на заняттях з педагогічних дисциплін. Зазначено, що технологізація навчального і виховного процесів базується на відмові від невизначеності у побудові педагогічного процесу і переході до вмотивованості її учасників; продуманості кожного елементу, етапу технології; максимальній спрямованості на ефективний результат. Доведено, що застосування технологічного підходу у підготовці майбутніх учителів під час вивчення педагогічних дисциплін обумовлене необхідністю вдосконалення підготовки та привнесення етапності і передбачуваності в результати виховного процесу.

Ключові слова: технологічний підхід, технологія виховного процесу, технології розвитку творчості, технологія ігрової діяльності, технологія створення ситуації успіху, технології колективного творчого виховання, підготовка майбутніх учителів, педагогічні дисципліни.

Сучасний заклад загальної середньої освіти потребує ініціативного, відповідального, компетентного вчителя-лідера з активною життєвою і професійною позицією, вчителя, який бере активну участь у формуванні освітньої політики держави. Така вимога до особистості сучасного вчителя відображена у нормативній законодавчій базі України в галузі освіти, зокрема в Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки, Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 років, законах України «Про вищу освіту» (2014), «Про освіту» (2017), в яких відповідно йдеться про те, що місія вищої освіти – забезпечення сталого інноваційного розвитку України через підготовку висококваліфікованих фахівців, створення та поширення знань, формування інтелектуального, соціального та духовного капіталу суспільства, готового до викликів майбутнього. Тому завдання вищої школи полягають у формуванні у майбутніх учителів не лише теоретичних знань, а й здатності самостійно їх застосовувати в нестандартних, постійно змінюваних життєвих ситуаціях. Задовольнити зазначені вимоги можливо за умови застосування технологічного підходу у підготовці майбутніх учителів, зокрема під час вивчення педагогічних дисциплін.

На сучасному етапі розвитку інноваційні педагогічні технології розробляються на теоретичному й філософському рівнях (І. Дичківська, Т. Дем'янюк, О. Дубасенюк, Л. Іванечко, Г. Кособуцька, С. Моїсєєв, Н. Савінова, О. Шапран, Ю. Шапран та ін.). Актуальні проблеми застосування сучасних педагогічних технологій знайшли відображення у працях І. Бега, В. Бондаря, Л. Даниленко, І. Зязюна, Г. Кумаріної, О. Падалки, О. Пехоти, О. Савченко, О. Сухомлинської та ін. У дослідженнях науковців (Г. Гмиря, В. Демчук, Т. Осипова, Н. Селіванова, М. Соловей та ін.) визначено основні підходи до проведення, змісту та структури виховної роботи в сучасній школі. Але сьогодні ще не достатньо розкрито питання використання педагогічних технологій у виховному процесі сучасної школи та підготовки майбутніх учителів до цього виду діяльності під час вивчення педагогічних дисциплін.

Мета статті – розкриття особливостей застосування технологічного підходу у підготовці майбутніх учителів під час вивчення педагогічних дисциплін.

З урахуванням сучасних досліджень вітчизняних і зарубіжних учених можна зробити висновок, що педагогічна технологія у психолого-педагогічній науці розглядається як система дій, що впорядкована і призводить до досягнення поставленої мети, або як системний метод викладання і засвоєння знань студентів із урахуванням технічних і людських ресурсів (ЮНЕСКО). Отже, сутність педагогічної технології – різнобічна, що визначається і як наука, і як реальний процес і раціональні шляхи навчання, і як система способів, принципів і регуляторів освітнього процесу тощо.

У педагогіці існує і більш об'ємне визначення технології як мистецтва, майстерності, вміння, сукупності методів обробки, змін станів і конкретне визначення технології як сукупності прийомів, що застосовуються

в якійсь справі, майстерності, мистецтві, на основі якого можна визначити особливість педагогічної технології. Не кожен прийом або метод, навіть їх система, яка застосована викладачем у вищій школі, вважається педагогічною технологією. Педагогічна технологія – модель спільної педагогічної діяльності з проєктування й організації освітнього процесу, яка продумана в деталях і передбачає застосування комфортних умов для викладача і студентів.

Поняття «педагогічна технологія» використовується і в теорії навчання, і в теорії виховання. Хоча, як зазначає І. Сіданіч, «дискусія з приводу того, чи існує в природі педагогічна технологія як певний інструмент виховання дітей, яким може оволодіти кожний педагог, триває дотепер. У ній окреслилося дві принципові позиції. Прибічники однієї переконані, що виховання і навчання є творчими процесами, інтуїтивним осягненням світу іншою людиною і відповідним впливом на цей світ. Їх опоненти доводять, що педагогічний процес має інструментальний характер. Його мета полягає у вихованні особистості із заздалегідь заданими властивостями [7, с. 128]».

Підтвердження доцільності використання технологій у виховному процесі наводить Д. Алфімов, який вважає, що у практиці сучасного загальноосвітнього закладу технологія виховання має ряд переваг, а саме: контекст «виховне завдання – технологія виховання» зводить до мінімуму педагогічні експромти у практичній діяльності і переводить останню на шлях попереднього проєктування виховного процесу; замість окремих «виховних заходів» технологія виховання пропонує проєкт виховного процесу, який визначає зміст і відповідні види діяльності кожного вихованця; ієрархія цілей (визначення трьох рівнів цілеутворення: глобального – на рівні замовлення суспільства, етапного – на рівні етапів навчання, оперативного – на рівні конкретних виховних завдань) дозволяє досягнути гармонійної взаємодії всіх компонентів виховної системи по горизонталі (у межах одного періоду навчання – навчального року, півріччя, чверті) і вертикалі (на весь період навчання у школі); дозволяє позбавитися формалізму. Формалізм у вихованні означає неухвалене, шаблонне ставлення до вихованця чи колективу, а значить, однобічність і неадекватність виховних впливів [1, с. 28-29].

Отже, доводи щодо правомірності застосування технологічного підходу у вихованні і навчанні є ґрунтовними. Доцільність використання технологій у виховному процесі обумовлено необхідністю: проєктування виховного процесу, гармонізації взаємодії всіх компонентів виховної системи, позбавлення формалізму у вихованні.

У педагогіці розрізняють такі поняття як «виховні технології» й «технології виховання». Вважається, що перше поняття (виховні технології) – значно ширше наступної дефініції. На сьогоднішній день у теорії і практиці виховання використовується багато технологій, що відрізняються за різними ознаками (галуззю застосування, метою й отриманим результатом тощо). Так, Г. Селевко виділяє чотири ієрархічні рівні виховних технологій: рівень, спрямований на вирішення мети виховної діяльності – (технології проєктування і побудови виховних систем); рівень вирішення виховних завдань (проблемно-діяльнісні технології); рівень локальних, окремих виховних акцій, подій, заходів, форм (технологія форм); рівень вирішення конкретних виховних ситуацій. Г. Селевко пропонує для використання 14 виховних мета- та макротехнологій [6].

Отже, виховні технології розглядаються на різних рівнях і поділяються на: технології проєктування і побудови виховних систем, проблемно-діяльнісні технології, технологія форм, технології ситуацій, що спрямовані на досягнення певної мети і результату виховання. Досвід упровадження цих технологій доводить, як зазначає С. Свириденко, «що виховний процес є процесом технологічним. Він заснований на виховній діяльності педагогів, пов'язаний з плануванням передбачуваного ними результату і способів його досягнення, з моделюванням цих способів, цілеспрямованим здійсненням розроблених планів і моделей, управлінням діяльністю [5, с. 462]». Окрім того, виховна діяльність закладу вищої освіти визначається як система дій, серед яких виокремлюються виховні форми, методи, прийоми. Отже, технологічність виховного процесу надає можливість використовувати нові – інноваційні виховні технології у практиці роботи вищої школи. При визначенні сутності інноваційної виховної технології спираємося на її трактування С. Моїсеєвим і Л. Іванечко, а саме: «Під інноваційними виховними технологіями доцільно розуміти систему педагогічних засобів, форм, методів, їх етапність, яка істотно поліпшує структуру та якість виховання підростаючого покоління та є результатом науково-дослідної діяльності у галузі освіти [3, с. 22]».

Реалізувати завдання, які поставлені перед сучасним майбутнім учителем, можливо тільки досконало володіючи прийомами сучасних особистісно орієнтованих виховних технологій. Сучасна технологія виховного процесу є сукупністю методологічних і організаційно-методичних установок, які визначають підбір, компонування і порядок використання виховного інструментарію. Зазначена технологія визначає стратегію, тактику і техніку організації процесу виховання й повинна мати особистісно орієнтоване спрямування, яке передбачало б мету формування і розвитку в дитини особистісних цінностей [4, с. 128]. Таким чином, виховні технології – це система науково обґрунтованих методів і прийомів виховної роботи, що передбачає залучення вихованців до загальнолюдських культурних цінностей.

Змістом виховних технологій є науково обґрунтовані соціалізовані вимоги; передача соціального досвіду; постановка мети і аналіз виховних ситуацій; соціалізована оцінка поведінки вихованців; організація творчої справи; створення ситуації успіху. Технологія виховного процесу як система організації виховної діяльності в алгоритмах, різних прийомах, структурах розробляється із урахуванням стадій розвитку колективу, індиві-

дуальних особливостей кожної окремої особистості. Комплексне й узгоджене їх використання повинно бути як методично узгодженим, так і науково обґрунтованим. У сучасній педагогіці виділяються ряд складових елементів виховної технології – прийом, ланка, ланцюжок. Оволодіння майбутнім учителем різними прийомами, ланками й ланцюжками означених технологій є важливою передумовою ефективності виховної роботи в різних закладах освіти.

Для впевненого й ефективного застосування майбутніми вчителями виховних технологій у практиці професійної діяльності необхідно прогнозувати очікуваний результат, розробляти певні алгоритми проведення роботи, приймати науково обґрунтовані рішення. Також важливо не лише мати уявлення про виховні технології і їхні взаємозалежні компоненти, а й запропонувати ефективні умови оптимального вибору й застосування обраних методів і прийомів виховної діяльності. Система виховання у закладах загальної середньої освіти можна охарактеризувати як організовану сукупність усіх компонентів системи виховної діяльності, що використовуються для досягнення заданих цілей у виховній галузі. Отже, важливо знайти доцільне місце в освітньому процесі кожному прийому, ланці, ланцюжку і цілісній виховній технології.

На основі аналізу сучасних педагогічних досліджень (І. Беха, І. Зязюна, О. Пехоти та ін.) було встановлено фактори, що впливають на ефективність виховної технології. До таких факторів належать: правомірна організація виховного процесу відповідно до вимог сучасних концепцій виховання; розробка наукових рекомендацій і покрокових дій із урахуванням реальних потреб і особливостей контингенту вихованців; соціально-ціннісна, цільова і змістова спрямованість виховання; оптимальна організація виховання у рамках продуктивної моделі; позитивна мотивація в навчально-виховному процесі, розкриття сутнісного потенціалу кожного студента/учня; досягнення згуртованості студентського і класного колективів, що забезпечують суб'єктам освітнього процесу комфортність суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

Основними критеріями ефективності виховних технологій виступають: правильне визначення виховних цілей і окреслена стратегія їх досягнення, що пов'язана із цілісним формуванням конкретної особистості; згуртованість колективу, що виявляється у комфортному моральному середовищі і результатах навчально-виховної роботи; відповідність виховної діяльності об'єктивним законам виховання, нормативним вимогам; оптимальність системи виховної діяльності; дієвість виховних заходів і прийомів у системі виховної діяльності; відповідність і продуктивність моделі виховної роботи; наявність узгодженого алгоритму виховної технології; рівень майстерності й мистецтва вихователя у застосуванні виховної технології; організація цілісного виховного процесу з урахуванням потреб вихованців; застосування авторських підходів до вирішення практичних завдань і конкретних проблем.

Зазначені вище критерії ефективності виховних технологій дозволяють досягти високих результатів у вихованні шляхом їх об'єктивної оцінки й оптимального використання в освітньому процесі закладів освіти. У реальній практиці роботи це забезпечує відповідність виховної роботи у закладах вищої і середньої освіти новим завданням, що висуваються громадськістю. Однак інноваційний потенціал освітнього закладу не реалізується автоматично, а розкривається залежно від того, як будуватиметься технологія виховного процесу і який етап реалізується у цей момент.

Сучасні науковці виділяють умови, що створюють можливість повторення технології: схожість особливостей педагогів і учнів школи-зразка і школи-новатора; схожість завдань, що ставлять перед закладами освіти; схожість особистісного стилю роботи керівників. Однак, існують певні елементи, що трансформуються при успішній реалізації виховної технології у різних закладах освіти, а саме: ланки, ланцюжки, прийоми виховної технології; форми і зміст виховних заходів; організаційні структури самоврядування і спільного управління; особливості психологічного клімату та позитивної атмосфери, що формують вміння і навички виховної діяльності.

Банк виховних технологій постійно зростає. Відомі науковці розробляють авторські виховні технології, а саме: технологія особистісно орієнтованого виховання (І. Бех), технологія формування творчої особистості (Л. Іллічова, В. Кремень, І. Мартинова, В. Целіна та ін.), технологія життєвого проєкту та життєвого проєктування (І. Єрмаков, Д. Пузіков), технологія підтримки розвитку обдарованості вихованців загальноосвітніх шкіл-інтернатів (О. Мариновська), технологія фізичного виховання дітей – «Театр фізичного розвитку та оздоровлення дітей» (М. Єфименко), особистісно орієнтована технологія виховання лідерських якостей школярів (Д. Алфімов) тощо.

За сучасними дослідженнями найбільш поширеними у виховній діяльності вчителів сучасних закладів загальної середньої освіти є технології колективного творчого виховання (І. Іванов), створення ситуації успіху (А. Белкін), технології розвитку творчості (С. Альтшуллер), технологія ігрової діяльності (Ю. Азаров, А. Макаренко, В. Сухомлинський, П. Щербань та ін.).

Технологія колективного творчого виховання була розроблена й апробована в педагогічній діяльності А. Макаренком. Пізніше вчитель І. Іванов, узагальнивши ідеї А. Макаренка, розробив та апробував технологію колективного творчого виховання [4, с. 198]. Сутність технології – розвиток особистості у процесі корисної для інших людей роботи; організація певного способу життя колективу на засадах соціальної творчості й моральності. Особливість технології полягає в тому, що між вихователями та вихованцями складаються у процесі діяльності суб'єкт-суб'єктні взаємини, завдяки яким учитель і учень рівною мірою почувають себе відповідальними за якісне виконання поставлених завдань. Одне з основних ідей методики

колективного творчого виховання є формування особистості через єдиний виховний колектив, із загальними вимогами до старших і молодших.

В основі технології «Створення ситуації успіху» А. Белкіна покладено врахування особистісно орієнтованого підходу до процесу навчання та виховання молоді. Головною метою діяльності вчителя виступає готовність створити для розвитку особистості дитини ситуацію успіху, надати кожному вихованцю можливість відчувати радість досягнень, усвідомити власні здібності, повірити у власні сили. Означена мета конкретизується у завданнях педагога – допомогти дитини зрости в успіху, відчувати радість здолання труднощів; посилювати оцінний акцент на гідній праці вихованців, не звертати уваги на їх недоліки; розуміти тимчасовість створюваної ситуації, навчитися її коригувати в подальшій роботі; поступове запровадження зауважень до дитини (коли вона повірить у свої сили); коректна вказівка на недоліки, які можна спільно або самостійно виправити. Таким чином, штучність створеної ситуації повністю зникає. Необхідно зазначити, що технологія «Створення ситуації успіху» вимагає від вихователя великої власної творчої роботи зі створення прийомів, які б були доречними саме в конкретній виховній ситуації [4, с. 201].

Засновником технології розвитку творчості є вчений-дослідник Г. Альтшуллер, який з 1946 р. почав займатися питаннями методології винахідництва, творчості. Головна мета його наукових розробок – життєва стратегія творчої особистості, комплексна методологія, що спрямована на виховання людини-творця. Теоретичною основою технології є закони розвитку технічних систем, які доступні для пізнання, і їх можна використовувати для свідомого розв'язування винахідницьких задач. У рамках технології існує курс розвитку творчої уяви (РТУ), який базується на законах логічного та евристичного мислення [2]. Практика показала, що різні інструменти технології розвитку творчості не однаково сприймаються й засвоюються педагогами, дають різний ефект при застосуванні, але всі вони цілеспрямовано розвивають творчу активність особистості.

Технологія ігрової діяльності у виховному процесі має свої традиції. Теорія ігор розроблялася у працях багатьох учених, їй присвятили свої роботи ряд науковців (Б. Ананьєв, Ю. Азаров, Л. Виготський, Д. Ельконін, А. Макаренко, В. Сухомлинський, П. Щербань та ін.). Технологія ігрової діяльності дає вагомі результати в розвитку пізнавальної активності учнів, формує в них зацікавленість процесом виховання, спрямованість на самостійне здобуття нових знань, уміння колективного мислення, розвиває ініціативу і творчість, навчає культури спілкування.

У процесі організації ігрової діяльності відкриваються перспективні можливості для особистісного підходу до кожного учасника на основі розподілу ролей. Учасники гри приміряють на себе запропоновані ролі, вибудовують діяльність згідно зі своєю роллю, приймають певні рішення, намагаються у процесі рольової взаємодії уникнути можливих конфліктних ситуацій. Ця технологія передбачає груповий характер роботи її учасників. Знання, уміння, навички показує не окремий індивід, а певна мікрогрупа, або команда, бо рішення приймаються колективно, створюється емоційний мажорний настрій учасників, формується культура їх спілкування у групі, аналізуються певні вчинки героїв. Щоб у свідомо змодельованій педагогом технології ігрової діяльності були реалізовані поставлені завдання, необхідно в її організації враховувати ряд психологічно-педагогічних вимог, що висвітлюють специфіку цієї діяльності: залучення до ігрової діяльності всіх учасників без винятку; врахування вікових та індивідуальних особливостей учасників ігрової взаємодії; створення атмосфери доброзичливості й комфорту; поєднання різних технологій; демократичний стиль керівництва грою.

Таким чином, аналіз педагогічних технологій і їх різновиду – виховних технологій показав їх широке розмаїття. Сучасні виховні технології розробляються різними авторами й відзеркалюють можливість застосування унормованої складової у процесі особистісно орієнтованого виховання молоді. Важливе місце серед виховних технологій відводиться різним іграм та створенню ігрової взаємодії між її учасниками. Сучасна педагогічна технологія повинна гарантувати досягнення певного рівня вихованості, бути ефективною за результатами; оптимальною за методами і прийомами, витратою сил і засобів, часовим використанням. Важливим також є й моральний аспект технологізації освіти. На думку науковця О. Пехоти мова йде про «педагогічну чистоту», моральну безпеку, валеологічну обґрунтованість і духовну екологічність відомих і створюваних педагогічних технологій. Важливо, щоб в основу кожної з педагогічних технологій було покладено принципи гуманістичного світогляду, що передбачають формування таких якостей особистості як усвідомлення єдності природи і людини, відмова від авторитарного стилю мислення, толерантна взаємодія викладача і студента, терпимість, схильність до компромісу, шанобливе ставлення до думки іншого, інших культур, моральних і духовних цінностей тощо [4, с. 172].

Власний досвід викладання педагогічних дисциплін у ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», вивчення досвіду колег і результати опитування учителів засвідчують, що в більшості випускників педагогічних закладів вищої освіти виникають певні труднощі у застосуванні педагогічних технологій у освітньому процесі сучасної школи, в їх авторській розробці. Причиною такої ситуації вважаємо недостатню педагогічну підготовку майбутніх учителів (зменшення кількості годин на дисципліні психолого-педагогічного циклу – педагогіки, методики виховної роботи, методики викладання педагогіки, основ педагогічної майстерності, нових педагогічних технологій, сучасних освітніх технологій тощо) та відсутність роботи щодо апробації інноваційних педагогічних технологій під час вивчення педагогічних дисциплін.

Майбутнім учителям необхідно орієнтувати на вивчення сучасних педагогічних технологій, передового педагогічного досвіду регіону, країни, перспектив розвитку педагогічної науки тощо. Педагогічний заклад вищої освіти повинен озброювати майбутніх учителів передовими технологіями навчання і виховання, що надають можливість швидко отримати запрограмований результат, навчити учнів здобувати знання з опорою на пізнавальний інтерес, формувати їх активність і творчість. Від стосунків між викладачами і студентами, які формуються на заняттях в університеті, особливо при застосуванні інноваційних педагогічних технологій, залежить творча активність учасників освітнього процесу.

Викладачам педагогіки необхідно не лише створювати ці відносини на практичних заняттях та лекціях з педагогічних дисциплін, а й навчити сучасних студентів, майбутніх учителів умінню налагоджувати взаємовідносини між учнями в школі. Безумовно, мало лише декларувати демократичний стиль спілкування в освітньому процесі, потрібно впроваджувати його на заняттях з психолого-педагогічних і фахових дисциплін.

Висновки. Отже, технологізація навчального і виховного процесів базується на відмові від невизначеності у побудові педагогічного процесу і переході до вмотивованості її учасників; продуманості кожного елемента, етапу технології; максимальній спрямованості на ефективний результат. Технологічна переорієнтація педагогічної науки надає змогу вдосконалити освітню систему шляхом застосування у певній послідовності інноваційних методів і прийомів навчання й виховання. Застосування технологічного підходу у підготовці майбутніх учителів під час вивчення педагогічних дисциплін обумовлене необхідністю вдосконалення підготовки майбутніх учителів та привнесення етапності і передбачуваності в результати навчального і виховного процесів.

Використана література:

1. Алфімов Д. В. Особистісно орієнтована технологія виховання лідерських якостей школярів. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2013. Вип. 5 (58). С. 27–36.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.
3. Моїсеєв С. О., Іванечко Л. М. Інноваційні технології виховання учнів загальноосвітньої школи. *Таврійський вісник освіти*. 2015. № 1 (49). С. 16–22.
4. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: навч. посіб. / за ред. І. Зязюна, О. Пехоти. Київ: Видавництво А.С.К., 2003. 240 с.
5. Свириденко С. О. Педагогічні технології виховання самостійності учня. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць*. 2010. Вип. 14. Книга I. С. 460–469.
6. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии: учеб. пособ. Москва: Народное образование, 1998. 589 с.
7. Сіданіч І. Л. Педагогічні технології духовно-морального виховання дітей в історії вітчизняної педагогіки і школи. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія і педагогіка»*. 2014. Вип. 27. С. 125–132.

References:

1. Alfimov D. V. Osobystisno oriientovana tekhnolohiia vykhovannia liderskykh yakoste shkoliariv. *Dukhovnist osobystosti: metodolohiia, teoriia i praktyka*. 2013. Vyp. 5 (58). S. 27–36.
2. Dychkivska I. M. Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii. Kyiv: Akademvydav, 2004. 352 s.
3. Moiseiev S. O., Ivanechko L. M. Innovatsiini tekhnolohii vykhovannia uchniv zahalnoosvitnoi shkoly. *Tavriiskyi visnyk osvity*. 2015. № 1 (49). S. 16–22.
4. Pidhotovka maibutnoho vchytelia do vprovadzhennia pedahohichnykh tekhnolohii: navch. posib. / za red. I. Ziaziuna, O. Piekhoty. Kyiv: Vydavnytstvo A.S.K., 2003. 240 s.
5. Svyrydenko S. O. Pedahohichni tekhnolohii vykhovannia samostiinosti uchnia. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi: zb. nauk. prats*. 2010. Vyp. 14. Knyha I. S. 460–469.
6. Selevko H. K. Sovremennye obrazovatelnye tekhnolohyy: ucheb. posob. Moskva: Narodnoe obrazovanye, 1998. 589 s.
7. Sidanich I. L. Pedahohichni tekhnolohii dukhovno-moralnoho vykhovannia ditei v istorii vitchyznianoj pedahohiky i shkoly. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»*. Serii «Psykholohiia i pedahohika». 2014. Vyp. 27. S. 125–132.

Onyshchenko N. P. Application of the technological approach in the training of future teachers in the study of pedagogical disciplines

The article analyzes the features of the application of the technological approach in the preparation of future teachers in the study of pedagogical disciplines. It has been determined that pedagogical technology in psychological and pedagogical science is considered as an ordered system of actions that leads to the achievement of the set goal, or as a systematic method of teaching and assimilating students' knowledge, taking into account technical and human resources. It has been proved that educational technologies are a system of scientifically grounded methods and techniques of educational work, involving the attraction of pupils to universal cultural values. It is noted that future teachers need to focus on the study of modern pedagogical technologies, advanced pedagogical experience of the region, country, prospects for the development of pedagogical science, etc. It is concluded that teachers of the HEI, while teaching pedagogical disciplines, should equip future teachers with advanced teaching and upbringing technologies, which make it possible to quickly obtain a programmed result, teach students to acquire knowledge based on cognitive interest, and shape their activity and creativity. It is noted that the creative activity of participants in the educational process depends on the relationship between teachers and students, which are formed in the classroom at the university, especially when using innovative pedagogical technologies. Teachers of pedagogy need not only to create these relationships in practical classes and lectures, but also to teach modern students, future teachers, the ability to establish relationships between students at school. Of course, it is not enough just to declare a democratic style of communica-

tion in the educational process; you need to implement it in the classroom in pedagogical disciplines. It is noted that the technologization of educational and educational processes is based on the rejection of uncertainty in the construction of the pedagogical process and the transition to the correctness of its participants; thoughtfulness of each element, stage of technology; maximum focus on effective results. It has been proved that the use of the technological approach in the training of future teachers in the study of pedagogical disciplines is due to the need to improve training and introduce stages and predictability into the results of the educational process.

Key words: technological approach, technology of the educational process, technology for the development of creativity, technology of game activity, technology for creating a situation of success, technology of collective creative education, training of future teachers, pedagogical disciplines.

УДК 378.011.3-051

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.78.36>

Павлова О. Г.

АКСІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Статтю присвячено обґрунтуванню ролі аксіологічних основ професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Визначено актуальність проблеми аксіологізації професійної педагогічної підготовки майбутніх учителів початкової школи, яка зумовлена протиріччями освітнього процесу. Відзначено, що розробка концептуальних аспектів професійної педагогічної підготовки має обов'язково враховувати аксіологічні елементи формування особистості майбутнього вчителя початкової школи та ціннісні орієнтири, які забезпечать формування ціннісного ставлення до педагогічної діяльності. Проаналізовано різні тлумачення з поняття «аксіологія» та «цінності», сконцентровано увагу на тому, що аксіологічні детермінанти професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи включають дві основні групи цінностей – освітні та педагогічні. Наголошується на тому, що педагогічні цінності відіграють роль емоційно засвоєного внутрішнього регулятора діяльності, що визначає світогляд, зміст і якісні характеристики педагогічної діяльності. Зазначено, що аксіологічні детермінанти професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи включають дві основні групи цінностей, та охарактеризовано їх. Охарактеризовано важливість створення відповідних умов для зміни свідомості здобувачів освіти, формування їхнього професійного світогляду, побудови ціннісної ієрархії, яка б відповідала професійним вимогам, загальнолюдським та національним цінностям. Зауважено цілеспрямованість процесу формування педагогічних ціннісних орієнтацій та залежність професійного становлення особистості і її провідних цінностей, що забезпечує єдність розвитку особистості та професійного вдосконалення. Описано основні аспекти формування педагогічних цінностей у процесі професійної освіти. Констатовано, що розвиток аксіологічного потенціалу особистості майбутнього вчителя початкової школи, формування системи його ціннісних орієнтацій і установок є одним з основних завдань вищої педагогічної освіти сьогодні.

Ключові слова: аксіологія, цінності, ціннісні орієнтації, педагогічні цінності, професійна підготовка, майбутні вчителі початкової школи.

Сучасність – це час переоцінки або навіть зміни ціннісних орієнтацій. Така ситуація акцентує увагу на проблемі аксіологізації формування педагогічної свідомості майбутнього вчителя початкової школи. Незважаючи на ґрунтовну теоретико-практичну підготовку майбутнього вчителя в закладах вищої освіти, все ж змушені констатувати, що основні педагогічні якості, такі як любов до дітей, витримка, стриманість, чуйність, тактовність, професійна гордість, для значної кількості здобувачів освіти залишаються неважливими, неосмисленими та не є частиною ціннісної ієрархії особистості майбутнього педагога.

Актуальність проблеми формування та розвитку ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя початкової школи зумовлена протиріччями освітнього процесу. Освітньо-професійна програма підготовки вчителя у закладах вищої освіти орієнтована на формування різноманітних компетенцій, умінь та навичок інноваційної роботи в школі й використання новітніх педагогічних технологій та технічних засобів навчання. Проте, як наслідок, частково втрачається сенс підготовки вчителя початкової школи – особистості, яка вже завтра буде виховувати та формувати світогляд майбутнього покоління. Суспільний запит до системи освіти та вимоги Нової Української школи вимагають висококваліфікованого, інтелектуального, високоморального, авторитетного вчителя-професіонала. Проте педагогічна професія відповідно до соціальної та економічної політики щодо освіти має низький соціальний статус. Ураховуючи, що означена проблема має досить широкий доробок досліджень, необхідно відзначити недостатню вивченість шляхів, засобів і методів формування системи ціннісного потенціалу особистості майбутнього вчителя початкової школи.

Погляди науковців щодо визначення мети підготовки вчителя початкової школи є не одноставними, але ми маємо керуватися тим, що результатом означеної підготовки має бути усвідомлення здобувачем освіти суті педагогічної діяльності, її загальної мети, відношення до професійно-педагогічної діяльності як осо-